

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету
Кафедра економіки, обліку та оподаткування

Козак Іван Андрійович

Облікове забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємстві

Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Кваліфікаційна робота

Виконала : студент групи
ОПДвнм-21
Козак І.А.

Науковий керівник

Кваліфікаційна робота допущено
до захисту

_____ 20 __ р.

Завідувач кафедри

_____ **В.М. Пилявець**

ВІННИЦЯ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Сутність малоцінних і швидкозношуваних предметів як складової частини запасів підприємства	6
1.2. Амортизація малоцінних та швидкозношуваних предметів: періоди нарахування та правила розподілу	10
1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на вітчизняних підприємствах.....	14
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	19
2.1. Організаційна характеристика діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця».....	19
2.2. Організація обліку на ТОВ «Наш Хліб Вінниця».....	23
2.3. Організація синтетичного та аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.....	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	37
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність проблеми. Війна в Україні призводить до економічних втрат та поглиблення кризи, тому дуже важливо не зупиняти виробничу діяльність в умовах війни, а приймати ефективні управлінські рішення для підвищення ефективності роботи підприємств. Безперервна діяльність будь-якого підприємства забезпечується достатньою кількістю запасів (до яких належать малоцінні та швидкозношувані предмети), а тому обліково-аналітичне забезпечення управління ними є важливим питанням, вирішення якого дозволить покращити не лише фінансові результати діяльності підприємства, а й соціально-економічну ситуацію в країні.

Кожне підприємство використовує багато видів і тисячі найменувань малоцінних та швидкозношуваних предметів, які потребують більш детального дослідження та значного скорочення витрат від покупця до виробничого споживання на даному підприємстві (спецодяг, інструменти, господарський інвентар). Ці предмети зношуються і списуються дуже швидко. Потім доводиться витратити гроші на придбання нових, оскільки без них неможливе повноцінне функціонування компанії.

Згідно з чинними правилами бухгалтерського обліку, малоцінні та швидкозношувані предмети класифікуються як запаси, тобто активи, які можуть бути економічно корисними для підприємства в майбутньому. Тому особлива увага приділяється їх первісній вартості на момент придбання або вартості, за якою вони були виготовлені підприємством.

Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження питань розвитку обліку, аналізу та контролю господарської діяльності з формулюванням теоретичних і практичних рекомендацій, спрямованих на створення облікового забезпечення управління окремою складовою запасів підприємства – малоцінними та швидкозношуваними предметами.

Для досягнення цієї мети були визначені наступні завдання:

– дослідити сутність малоцінних і швидкозношуваних предметів як

складової частини запасів підприємства;

– вивчити особливості амортизації малоцінних та швидкозношуваних предметів;

– розглянути нормативно-правове регулювання організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на вітчизняних підприємствах;

– проаналізувати організаційну характеристику діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця»;

– дослідити організацію обліку на ТОВ «Наш Хліб Вінниця»;

– оцінити стан ведення синтетичного та аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві;

– обґрунтувати напрями вдосконалення облікового забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес управління малоцінними і швидкозношуваними предметами. **Предметом дослідження** є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад облікового забезпечення управління малоцінними і швидкозношуваними предметами підприємства.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та емпіричні методи пізнання явищ і процесів поводження з малоцінними та швидкозношуваними предметами підприємств як складової запасів, що базуються на обліково-аналітичних технологіях.

Методологія дослідження ґрунтується на системному підході до удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами підприємств з метою формування достовірної та релевантної інформації для широкого кола користувачів.

При вивченні теоретичних аспектів цього складного процесу в роботі використано методи аналізу, синтезу та порівняння для детального визначення предмета дослідження; історичний та діалектичний методи – для аналізу генезису систем управління малоцінними та швидкозношуваними предметами та виявлення особливостей їх розвитку на сучасному етапі; статистичні методи – для аналізу динаміки фінансово-економічних показників діяльності

підприємств, які є основою для оцінки ефективності використання малоцінних та швидкозношуваних предметів як складової запасів.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти, міжнародні стандарти фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукова монографічна література, статистичні дані Державного комітету статистики України та Міністерства фінансів України. Емпіричною базою для забезпечення обґрунтованості теоретичних положень, достовірності висновків і рекомендацій та валідності аналітичних показників слугували фінансова та внутрішня звітність суб'єкта господарювання – ТОВ «Наш Хліб Вінниця», його первинні документи та облікові реєстри.

Практична значимість даного дослідження полягає в тому, що основні теоретичні положення та висновки, представлені в роботі, були перетворені на методичні розробки та практичні рекомендації. Впровадження цих рекомендацій сприятиме вдосконаленню облікового забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємствах.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 56 сторінок (без додатків). Робота містить 7 таблиць, 3 рисунків. Список використаних джерел налічує 44 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність малоцінних і швидкозношуваних предметів як складової частини запасів підприємства

Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) є важливою складовою запасів підприємства. Це активи, які використовуються у виробництві товарів, виконанні робіт або наданні послуг протягом короткого періоду часу і не перевищують певного вартісного порогу. Вони характеризуються відносно низькою вартістю та швидкою амортизацією або моральним старінням.

Стабільність, безперервність, розмірність та ритмічність виробничого процесу залежать від руху запасів, які потребують постійного і належного фінансування. Тому інформаційне забезпечення руху запасів має бути контрольним елементом для функціонування бізнесу. З цією метою впроваджуються облікові стандарти, що вимагають уточнення термінології опису запасів, таких як предмети праці, матеріальні ресурси, товарно-матеріальні цінності, виробничі ресурси та засоби праці [1].

Розбіжності у законодавчо-нормативній базі щодо оцінки, класифікації та віднесення малоцінних засобів до різних активів створюють проблеми для підприємства в оптимальній організації обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів. Це може призвести до формування неправдивих облікових даних та недостовірної фінансової звітності. Недостовірні інформація про фінансовий стан підприємства унеможлиблює прийняття адекватних рішень як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами [2].

Штех А.А. і Харченко Н.В. зазначають, що у виробничій діяльності важливу роль відіграють малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), оскільки вони є засобами праці невисокої вартості з коротким терміном служби

і належать до класу запасів. МШП суттєво відрізняються від інших видів запасів, оскільки багаторазово використовуються у виробництві та зберігають свою натурально-речову форму до кінця строку корисного використання [3].

Особливість малоцінних і швидкозношуваних предметів полягає в тому, що їх вартість, після передачі в експлуатацію, виключається зі складу активів і списується на відповідні рахунки витрат, тобто вони вилучаються з балансу. При цьому організовується оперативний кількісний облік цих предметів за місцями експлуатації та матеріально відповідальними особами протягом їх фактичного строку використання.

Теоретико-методологічні основи формування інформації в бухгалтерському обліку про наявність та рух МШП і її розкриття у фінансовій звітності визначені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [4] та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [5]. Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси», малоцінні та швидкозношувані предмети визнаються активом, якщо:

– існує ймовірність того, що в майбутньому підприємство отримає економічні вигоди від їх використання;

– вартість МШП може бути достовірно визначена [4].

Варто зазначити, що МШП мають такі особливості:

1) їхня вартість одразу ж після введення в експлуатацію списується з балансу підприємства і відноситься на відповідні рахунки витрат;

2) після списання з балансу МШП продовжують обліковуватися кількісно;

3) облік МШП ведеться за місцями експлуатації та матеріально відповідальними особами.

Варто відзначити, що у різних літературних джерелах можна знайти дещо різні тлумачення малоцінних та швидкозношуваних предметів, проте основні складові цього поняття залишаються незмінними (Додаток А).

Аналізуючи наукові джерела щодо терміну «малоцінні та швидкозношувані предмети» (МШП), варто зазначити, що він охоплює різноманітні підходи і визначення у науковій літературі. Однак усі джерела підтверджують, що це матеріальні цінності з невеликою вартістю та коротким терміном служби, які використовуються у виробництві чи господарському обороті протягом обмеженого часу. Такі предмети не включаються до складу готової продукції і обліковуються на рахунках запасів підприємства.

Отже, вважаємо, що малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це ті, які використовуються підприємством менше одного року або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік. Ці активи часто використовуються у виробництві або обороті підприємства, але їхній короткий строк корисного використання та низька вартість відрізняють їх від основних засобів. Включення МШП до складу запасів дає можливість підприємствам ефективно контролювати їх рух і використання та забезпечувати необхідний рівень матеріальних ресурсів для безперервності виробничої діяльності.

Підсумовуючи дане питання, доцільно виокремити основні ознаки та функції МШП (рис. 1.1)

Рис. 1.1 Основні ознаки та функції МШП

Примітка. Складено автором

Таким чином, МШП – це матеріальні цінності з невеликою вартістю та

коротким терміном служби, що використовуються підприємством протягом одного року або одного операційного циклу, якщо він триває більше одного року. Вони дозволяють підприємствам ефективно контролювати матеріальні ресурси та забезпечувати безперебійність виробничої діяльності.

1.2. Амортизація малоцінних та швидкозношуваних предметів: періоди нарахування та правила розподілу

Амортизація, не втрачаючи своєї актуальності, завжди викликала дискусії та знаходила відображення у численних вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. Економісти протягом історії по-різному тлумачили поняття «амортизація»: одні заперечували її як об'єктивну реальність, інші ж, навпаки, стверджували про можливість «управління» нею. Однак, амортизація як економічне явище має складну та неоднозначну природу [15].

Для спрощення планування та обліку, малоцінні активи поділяються на дві групи: малоцінні необоротні матеріальні активи та малоцінні та швидкозношувані предмети (оборотні активи). Облік цих груп ведеться на окремих синтетичних рахунках: 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». До малоцінних та швидкозношуваних предметів належать ті, строк експлуатації яких не перевищує одного року (або операційного циклу), зокрема: інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спеціальний одяг тощо. Якщо ж термін використання малоцінних предметів перевищує рік, то їх слід відносити до інших необоротних матеріальних активів (малоцінних необоротних матеріальних активів) [16].

Варто звернути увагу на те, що у науковому середовищі існує три основні підходи до визначення сутності амортизації:

- амортизація як грошовий вираз зносу основних засобів;
- амортизація як процес перенесення суми зносу основних засобів на

собівартість виготовленої продукції;

– амортизація як метод бухгалтерського обліку [17].

Щодо малоцінних активів, найбільш обґрунтованим визначенням сутності їх амортизації, на нашу думку, є твердження Єремії А.А. [18]. Вона вважає, що амортизація – це комплексна економічна категорія, що характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів внаслідок зносу на готову продукцію (виконані роботи, надані послуги) з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення.

Навчальна література вказує, що для малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується амортизація, і їхня вартість поступово списується на новостворений продукт. У випадку з малоцінними та швидкозношуваними предметами амортизація не нараховується, а їхня вартість списується на витрати в момент передачі в експлуатацію [19].

Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, переданих в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу) з подальшим веденням оперативного кількісного обліку цих предметів за місцями експлуатації в розрізі матеріально відповідальних осіб протягом строку їх фактичного використання [20].

Малоцінні та швидкозношувані предмети є оборотними активами, але схожі на необоротні активи, оскільки можуть використовуватися більше одного разу в процесі виробництва. Зважаючи на те, що ці предмети можуть багаторазово використовуватися, їхню вартість доцільно розподіляти через амортизацію протягом певних періодів. Варто зазначити, що списання малоцінних і швидкозношуваних предметів у зв'язку зі зносом здійснюється різними методами. Якщо вартість таких предметів дуже низька, а термін служби короткий, вони можуть бути списані на 100% під час передачі в експлуатацію. Якщо вартість висока, але термін служби короткий, 50% їхньої первісної вартості списується при передачі в експлуатацію, а решта 50% – при вибутті у зв'язку зі зносом. При тривалому періоді служби списання вартості може здійснюватися пропорційно, виходячи з передбачуваного терміну

експлуатації за місячними нормами [21].

Строк корисного використання малоцінних та швидкозношуваних предметів підприємство встановлює самостійно, керуючись існуючими нормативами. При цьому підприємство може самостійно визначати вартісні ознаки предметів, що належать до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Важливо також визначити можливість списання нарахованого зносу МШП: списання в пропорції 50% на 50% або 100%. Відповідні особливості обліку малоцінних предметів повинні бути відображені в обліковій політиці підприємства, особливо у частині, що стосується організації управлінського обліку.

Доцільно відзначити, що Сук Л.К. підкреслює важливість визначення періодів нарахування амортизації для малоцінних та швидкозношуваних предметів. Принцип періодичності в бухгалтерії передбачає розподіл діяльності підприємства на окремі періоди для складання фінансової звітності, що, в свою чергу, дозволяє більш точно визначати доходи та витрати підприємства, понесені або отримані в цьому періоді. Це допомагає забезпечити коректність і достовірність фінансових показників, які відображають фінансовий стан підприємства [22]. На думку науковця, періоди нарахування амортизації для необоротних активів можна також застосовувати для обліку амортизації малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП). Таким чином, амортизація МШП може бути нарахована на різні періоди, включаючи 1 рік, дев'ять місяців, півріччя, квартал, місяць або тиждень. Також можливе щоденне нарахування амортизації, зокрема у рамках управлінського обліку.

У практичній діяльності бухгалтера важливо досягти балансу між якісними характеристиками інформації про об'єкт і принципами формування фінансової звітності. Зменшення рівня невизначеності в бухгалтерії досягається, коли інформація відповідає критеріям корисності, достовірності та прозорості. Перші два критерії регулюються національними стандартами бухгалтерського обліку України, тоді як прозорість є результатом аналітичної роботи фахівців і сприяє задоволенню інформаційних потреб потенційних

інвесторів [23].

Отже, амортизація малоцінних та швидкозношуваних предметів – важливий аспект бухгалтерського обліку та фінансового управління підприємством. Вона відображає розподіл вартості таких предметів протягом їхнього терміну служби. На наш погляд, основні аспекти, які стосуються періодів нарахування та правил розподілу:

1. Визначення малоцінних та швидкозношуваних предметів:

– малоцінні предмет – активи з низькою вартістю, яка за одиницю не перевищує встановлену межу. До них відносяться канцелярські товари, інструменти, меблі та інші предмети з невеликою вартістю;

– швидкозношувані предмети – це активи, які мають короткий термін служби і швидко зношуються через часте використання (засоби для обслуговування, інструменти, комплектуючі частини тощо).

2. Періоди нарахування амортизації:

– малоцінні предмети: найчастіше списуються на витрати одразу при їхньому придбанні або введенні в експлуатацію; їхня вартість може амортизуватися протягом року або іншого короткого періоду, в залежності від облікової політики підприємства;

– швидкозношувані предмети: амортизація проводиться протягом терміну служби, який визначається інтенсивністю використання: термін служби може варіюватися від кількох місяців до кількох років.

3. Правила розподілу амортизації:

– метод нарахування амортизації: найпоширенішими є рівномірний метод (рівні частини амортизації протягом терміну служби) та метод прискореного нарахування (більша амортизація на початку терміну служби активу);

– облік в бухгалтерії: малоцінні предмети можуть одразу списуватись на витрати, оскільки їхня вартість незначна і не впливає суттєво на фінансові результати. Швидкозношувані предмети амортизуються протягом визначеного терміну служби, а суми амортизації відображаються на рахунках обліку активів і витрат.

4. Документальне оформлення:

– акт введення в експлуатацію. Для нарахування амортизації потрібно мати документи, що підтверджують введення активів в експлуатацію, такі як акти приймання, накладні та рахунки-фактури;

– амортизаційний графік. Для швидкозношуваних предметів необхідно розробити амортизаційний графік, який містить інформацію про періоди та суми нарахування амортизації, що сприятиме ефективному контролю за витратами та забезпечить точний облік активів.

Таким чином, можна сказати, що вірне визначення термінів служби, методів амортизації та правильний бухгалтерський облік допомагають підприємствам ефективно управляти витратами і підтримувати фінансову стабільність.

1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на вітчизняних підприємствах

Законодавче регулювання формує основу правової бази та визначає ключові правила діяльності будь-яких підприємств, створюючи фундамент законодавчої системи, що безпосередньо впливає на специфіку ведення бізнесу.

Проблеми нормативно-правового регулювання обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) викликають значний інтерес в економічній науці. Це пов'язано з тим, що в умовах ринкової економіки, коли вітчизняні підприємства переходять на нові умови діяльності та ціни на оборотні активи часто змінюються, значення МШП як важливого оборотного активу підприємств та одного з компонентів виробничого циклу зростає. Особливий статус МШП як виду виробничих запасів обумовлений тим, що вони є засобами праці з невисокою вартістю та коротким терміном служби, які відносяться до категорії запасів. Малоцінні та швидкозношувані предмети мають істотні відмінності від інших видів запасів, оскільки вони багаторазово

використовуються у виробництві та зберігають свою фізичну форму до кінця терміну корисного використання. Отже, питання обліку та правового регулювання МШП є надзвичайно важливими на всіх етапах оборотного процесу і для задоволення потреб різних користувачів [24].

Нормативно-правове забезпечення обліку включає сукупність нормативно-правових актів вищих органів влади (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, а також окремих підприємств, що забезпечують ефективне функціонування та розвиток бухгалтерського обліку і звітності в країні. Ці нормативні акти мають певну ієрархію. У вітчизняній обліковій практиці сформувалася багаторівнева система регулювання бухгалтерського обліку, контролю та звітності [25].

Господарська діяльність підприємств здійснюється та контролюється відповідно до певних правил і законів. Основою регулювання в економіці будь-якої країни є нормативно-правова база. Законодавче регулювання формує основу правової бази та визначає ключові правила діяльності підприємств, забезпечуючи гармонійні відносини не лише між господарськими суб'єктами, але й між фізичними особами. Це регулювання створює фундамент законодавчої системи та виконує важливі функції, які безпосередньо впливають на підприємницьку діяльність.

Питання необхідності та форм державного регулювання бухгалтерського обліку та його організації викликають дискусії серед вітчизняних та закордонних економістів. Існують аргументи як на підтримку державного регулювання, так і проти нього, однак єдиного висновку в цій дискусії не досягнуто. Наприклад, на думку Гуцаленко Л.В. та Білокур А.Ю. [26], державне управління здійснюється на основі правових норм, встановлених державою, які визначають правила поведінки окремих осіб та груп у колективі. На державному рівні регламентація ведення обліку забезпечується положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які передбачають кілька варіантів вирішення облікових процесів.

Правдюк Н.Л., Коваль Л.В. та Коваль О.В. [27] у своєму навчальному посібнику визначають нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку як сукупність законодавчих, виконавчих і контролюючих заходів, що забезпечують методологічну, методичну та організаційну підтримку функціонування системи бухгалтерського обліку в Україні. Науковці наголошують, що державне регулювання обліку спрямоване на створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств. Ці правила забезпечують захист інтересів користувачів фінансової звітності та гарантують доступ до інформації, яка дає об'єктивну оцінку фінансового стану та результатів діяльності підприємства.

До нормативно-правових документів, що визначають порядок організації та обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП), належать нормативні акти різних рівнів. Вони встановлюють основи діяльності суб'єктів господарювання в сферах обліку, оподаткування та контролю, тим самим впливаючи на процес руху МШП і його бухгалтерський облік.

Варто зазначити, що на рівні нормативного регулювання, представленого кодексами та законами, операції з руху МШП регулюються на основі певних організаційних моментів, які можуть опосередковано впливати на їх бухгалтерське відображення.

Найбільший вплив на діяльність та особливості операцій з МШП мають кодекси, зокрема, Податковий кодекс України (ПКУ) [28]. Він регулює відносини в сфері податків і зборів, визначає перелік податків, що діють в Україні, а також порядок їх адміністрування. ПКУ не містить визначення терміну «МШП», але зазначає, що об'єкт не належить до основних засобів, оскільки використовується менше року і, як правило, його вартість менша за 20 000 грн (згідно з пп. 14.1.138 ПКУ). МШП слід обліковувати в податковому обліку за тими ж правилами, що й звичайні запаси (списання у виробництво або використання).

Господарський кодекс України [29] визначає основні принципи

діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності. Порядок надходження та приймання МШП регулюється умовами договорів, а невідповідності за якістю і асортиментом регулюються статтями 669–672 Цивільного кодексу України. Вони дають підприємству право самостійно розпоряджатися МШП, які постачальник відмовляється прийняти.

Митний кодекс України [30] безпосередньо впливає на рух операцій з МШП, оскільки визначає перелік товарів, що можуть бути експортовані та імпортовані, і ряд інших особливостей, які мають важливий вплив на здійснення зовнішньоторговельної діяльності.

Цивільний кодекс України регулює передусім договірні відносини. Важливо підкреслити, що цей законодавчий акт має ключове значення для всіх суб'єктів господарювання, оскільки він впливає на рух МШП. Надходження та вибуття МШП залежать як від обраного типу договору, так і від умов, які в ньому зазначені [31].

Методологічні основи відображення в бухгалтерському обліку інформації про МШП і її розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [4]. Це положення визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети, а також розкриття її у фінансовій звітності. У документі визначено первісну оцінку МШП, оцінку їх вибуття, а також оцінку МШП на дату балансу.

У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів, затверджених наказом Міністерства фінансів України, зазначено ще два критерії визнання МШП активом:

- підприємство набуло ризиків та вигод, пов'язаних з правом власності або правом оперативного управління на придбані запаси;
- підприємство здійснює управління та контроль за МШП.

Аналізуючи наукові та нормативні джерела і підтримуючи думки науковців [32; 24], можна зробити висновки:

- нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування МШП

загалом сформоване, але існують певні проблемні аспекти, які потребують подальшого розвитку та вдосконалення. Це свідчить про наявність деяких розбіжностей у нормативно-правовій базі щодо класифікації МШП та їх віднесення до певного виду активів;

- в Україні доцільно запровадити окремий НП(С)БО з обліку МШП або видати Методичні рекомендації чи Положення з бухгалтерського обліку МШП. Також було б доцільно включити в «Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів» окремий розділ, присвячений МШП, з чіткими поясненнями та рекомендаціями щодо їх обліку.

РОЗДІЛ 2

СТАН ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційна характеристика діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця»

Аналіз стану та вдосконалення організації облікового забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами здійснено на основі даних ТОВ «Наш Хліб Вінниця», що знаходиться у м. Вінниця і спеціалізується на виробництві широкого асортименту хліба, хлібобулочних та кондитерських виробів. Організаційна характеристика діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця» включає аналіз основних аспектів управління підприємством, його структурну побудову, кадровий потенціал, а також особливості функціонування на ринку хлібопекарської та кондитерської продукції.

Зокрема, предметом діяльності підприємства є:

- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
- виробництво сухарів і сухого печива, а також борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання;
- оптова торгівля зерновими, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами без спеціалізації;
- роздрібна торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами в неспеціалізованих магазинах;
- здача в оренду та управління власною або орендованою нерухомістю;
- оренда вантажних автомобілів.

Загальна характеристика дослідженого ТОВ «Наш Хліб Вінниця» наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «Наш Хліб Вінниця»

№	Загальні відомості	Інформація
1	2	3
1	Повне найменування	Товариство з обмеженою відповідальністю «Наш Хліб Вінниця»
2	Форма власності	Юридична особа (приватна)
3	Юридична адреса/місцезнаходження	м. Вінниця, вул. Д. Нечая, 7
4	Телефон	0432 – 57-77-08
5	Код ЄДРПОУ	43594489
6	Індивідуальний податковий номер (для платника податку на додану вартість)	435944802288
7	Назва банку (банків) та банківські реквізити:	АБ «Укргазбанк» м. Київ р/р UA 053204780000026008924886768 МФО 320478
8	Відомості про керівника	Директор Пилипчук Ігор Іванович
9	Основна спеціалізація, напрямки діяльності	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання (основний)
10	Відсутність/наявність заборгованості з податків і зборів (обов'язкових платежів)	Відсутність

Сформовано автором на підставі даних про підприємство

Управління підприємством ТОВ «Наш Хліб Вінниця» здійснюється на основі лінійно-функціональної структури, яка передбачає поділ управлінських функцій між окремими підрозділами та службами. Таке управління дозволяє забезпечити ефективне виконання стратегічних і тактичних завдань шляхом чіткого розподілу обов'язків між відділами: виробничим, комерційним, бухгалтерським, логістичним, відділом контролю якості, кадровим тощо. На чолі підприємства стоїть директор, під керівництвом якого функціонують менеджери відповідних напрямків.

Штат підприємства складається з кваліфікованих фахівців різних рівнів, що забезпечують як виробничі процеси, так і управлінську діяльність. Персонал включає майстрів, операторів виробничих ліній, технологів, маркетингологів, менеджерів зі збуту, фінансових спеціалістів, бухгалтерів та інших. Постійне

підвищення кваліфікації персоналу через тренінги та навчання дозволяє адаптуватися до змін ринкового середовища та забезпечити високу якість продукції.

Аналіз показників ефективності підприємства рекомендується здійснювати на основі даних із Форм №1 та №2 за період 2021-2023 років, застосовуючи методи горизонтального, вертикального, трендового та порівняльного аналізу. В таблиці 2.2 наведено аналіз основних показників діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця».

Таблиця 2.2

Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення:	
	2021	2022	2023	2023/2022	2022/2021
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації	26816,8	60181,4	63998,9	3817,5	33364,6
2. Собівартість реалізованої продукції	20570,3	39653,0	43287,0	3634	19082,7
3. Фінансовий результат до оподаткування	149,3	8914,8	7820,7	-1094,1	8765,5
4. Чистий прибуток (збиток)	122,4	7130,1	6413,0	-717,1	7007,7
5. Валюта балансу	9541,0	14658,8	22097,3	7438,5	5117,8
6. Власний капітал	282,1	7592,2	13505,2	5913	7310,1
7. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	12,5	2990,0	2977,5	12,5
8. Поточні зобов'язання і забезпечення	9258,9	7054,1	5602,1	-1452	-2204,8
9. Необоротні активи	541,4	951,5	2987,7	2036,2	410,1
10. Оборотні активи	8999,6	13707,3	19109,6	5402,3	4707,7

Розраховано автором за даними ТОВ «Наш Хліб Вінниця».

Аналізуючи показники діяльності ТОВ «Наш Хліб Вінниця» за період 2021-2023 років, можна помітити динаміку основних фінансових показників. Зокрема, чистий дохід (виручка) від реалізації зріс з 26816,8 тис. грн у 2021 році до 63998,9 тис. грн у 2023 році. Приріст за 2022-2023 роки склав 3817,5

тис. грн, а за 2021-2022 роки – 33364,6 тис. грн, що свідчить про значне збільшення обсягів реалізації.

Собівартість реалізованої продукції також збільшилася, з 20570,3 тис. грн у 2021 році до 43287,0 тис. грн у 2023 році. Це свідчить про зростання витрат на виробництво товарів, що відображає ріст обсягів виробництва та підвищення цін на ресурси. Приріст собівартості за 2023 рік становить 3634 тис. грн, а за 2022 рік – 19082,7 тис. грн.

Фінансовий результат до оподаткування зріс до 8914,8 тис. грн у 2022 році, однак у 2023 році знизився до 7820,7 тис. грн, що означає падіння на 1094,1 тис. грн порівняно з попереднім роком. Чистий прибуток підприємства повторює аналогічну динаміку: значне зростання в 2022 році до 7130,1 тис. грн, а в 2023 році зниження на 717,1 тис. грн.

Валюта балансу (сукупні активи) збільшилась з 9541,0 тис. грн у 2021 році до 22097,3 тис. грн у 2023 році, що свідчить про загальне зростання активів підприємства. Власний капітал також зріс з 282,1 тис. грн у 2021 році до 13505,2 тис. грн у 2023 році, що демонструє значне зміцнення фінансового становища ТОВ «Наш Хліб Вінниця».

Довгострокові зобов'язання з'явилися у 2022 році (12,5 тис. грн) і значно зросли до 2990,0 тис. грн у 2023 році, що може свідчити про залучення додаткових довгострокових ресурсів для фінансування діяльності. Поточні зобов'язання навпаки зменшилися з 9258,9 тис. грн у 2021 році до 5602,1 тис. грн у 2023 році, що свідчить про зниження короткострокових боргів або збільшення спроможності їх покриття.

Необоротні активи зросли з 541,4 тис. грн у 2021 році до 2987,7 тис. грн у 2023 році, що може вказувати на інвестиції у довгострокові активи. Оборотні активи також зросли з 8999,6 тис. грн до 19109,6 тис. грн у 2023 році, що вказує на збільшення товарних запасів, дебіторської заборгованості або грошових коштів.

Загалом, можна зробити висновок, що ТОВ «Наш Хліб Вінниця» демонструє зростання обсягів діяльності, хоча у 2023 році деякі показники, такі

як прибуток, зазнали незначного зниження.

Щодо організаційних процесів на ТОВ «Наш Хліб Вінниця», то вони спрямовані на досягнення максимальної ефективності в управлінні ресурсами. Система управління запасами, зокрема МШП, є важливим компонентом організаційної діяльності. Забезпечення своєчасною інформацією про необхідну кількість МШП дозволяє мінімізувати витрати на утримання і забезпечити безперебійну діяльність підприємства. Процеси управління включають автоматизацію обліку товарно-матеріальних цінностей, ефективне використання робочого часу та ресурсів, а також підтримку високих стандартів якості продукції.

Також ТОВ «Наш Хліб Вінниця» активно співпрацює з місцевими та національними постачальниками сировини, що забезпечує стабільність у виробництві. Підприємство здійснює регулярний моніторинг ринку для пошуку нових партнерів і ресурсів, що дозволяє підтримувати конкурентоспроможність продукції. Взаємовідносини з клієнтами та партнерами базуються на принципах прозорості, надійності та взаємовигоди, що сприяє довготривалому співробітництву.

Варто відмітити, що підприємство активно працює над вдосконаленням своїх організаційних процесів, впроваджуючи інновації у виробництві та управлінні. Зокрема автоматизацію процесів, впровадження сучасних систем управління ресурсами, покращення контролю якості та використання новітніх технологій у виробництві. Стратегічний розвиток підприємства спрямований на розширення асортименту продукції, освоєння нових ринків збуту та підвищення рівня задоволеності споживачів.

2.2. Організація обліку на ТОВ «Наш Хліб Вінниця»

Організація обліку на ТОВ «Наш Хліб Вінниця» є важливою складовою ефективного управління підприємством, що забезпечує прозорість фінансових

операцій, контроль за ресурсами, а також прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ведення обліку на підприємстві відповідає вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку та враховує специфіку діяльності компанії як виробника хлібобулочних і кондитерських виробів.

ТОВ «Наш Хліб Вінниця» застосовує журнально-ордерну форму обліку, що передбачає ведення реєстрів для узагальнення інформації про господарські операції за певний період. Облікова політика підприємства визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку. Вона передбачає вибір методів оцінки запасів (FIFO або середньозважена вартість), нарахування амортизації (прямолінійний або виробничий метод), порядок обліку витрат, доходів і визначення фінансового результату. Облікова політика розробляється фінансовим відділом і затверджується керівництвом підприємства.

Система бухгалтерського обліку на підприємстві організована за основними обліковими сегментами, що включають облік запасів, облік основних засобів, облік витрат, облік доходів, розрахунки з постачальниками і покупцями, а також облік заробітної плати. Основна увага приділяється обліку виробничих запасів, готової продукції, а також малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП), оскільки ці елементи складають суттєву частину активів підприємства. Зокрема, значний акцент робиться на організацію обліку МШП, яка передбачає точне і своєчасне відображення руху цих предметів для забезпечення ефективного управління витратами підприємства.

ТОВ «Наш Хліб Вінниця» здійснює своєчасне складання та подання фінансової звітності у відповідності до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку та чинного законодавства України. Фінансова звітність містить баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, а також звіт про власний капітал. Окрім цього, підприємство складає та подає податкову звітність згідно з вимогами Податкового кодексу України.

Для забезпечення достовірності облікових даних на підприємстві регулярно проводяться внутрішній контроль і аудит фінансово-господарської

діяльності, який передбачає перевірку правильності оформлення первинної документації, відповідності облікових записів реальному стану справ, а також контроль за дотриманням податкового законодавства. Внутрішній аудит сприяє виявленню можливих ризиків і дозволяє вносити необхідні корективи в облікову політику з метою їх мінімізації.

Ефективна організація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємствах, зокрема на ТОВ «Наш Хліб Вінниця», вимагає наявності певних елементів, які представлені на рисунку 2.1.

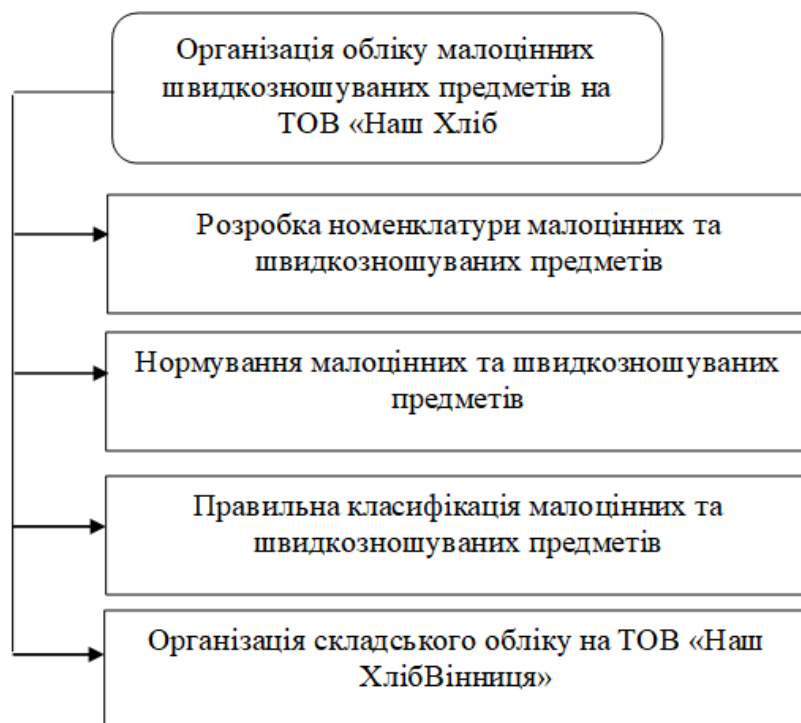

Рис. 2.1. Заходи для ефективної організації обліку системи МШП на ТОВ «Наш Хліб Вінниця»

Сформовано автором

Ці заходи сприятимуть належній організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві, що дозволить коректно визначати їх первісну вартість, вартість запасів, що використовуються у виробництві, точно оцінювати незавершене виробництво, а також правильно відображати залишки в балансі та інших фінансових звітах. Для вирішення

питань, пов'язаних з ефективним управлінням малоцінними та швидкозношуваними предметами в умовах воєнного стану на ТОВ «Наш Хліб Вінниця», необхідно:

- 1) визначити роль малоцінних та швидкозношуваних предметів у структурі підприємства;
- 2) розробити модель управління цими предметами з урахуванням таких показників, як термін зберігання, тарифи на транспортування, час доставки;
- 3) вивчити ринок, аналізуючи попит і платоспроможність споживачів;
- 4) провести детальний аналіз асортименту, щоб оцінити його вплив на прибутковість підприємства;
- 5) посилити інвентаризацію малоцінних та швидкозношуваних предметів для покращення управління товарними запасами і контролю за їх збереженням.

Варто погодитись з думкою експертів [34], що запропоновані заходи допоможуть розробити нові методи управління запасами, підвищити їх ефективність і краще адаптуватися до сучасних умов.

Ефективне управління МШП відіграє важливу роль у роботі підприємства, оскільки включає планування, контроль та оптимізацію процесів, пов'язаних із їх закупівлею, зберіганням та використанням. Наприклад, на підприємствах, які займаються хлібопекарською діяльністю, таких як ТОВ «Наш Хліб Вінниця», до МШП можуть відноситись спецодяг, різні види тари та інструменти, які складають значну частину оборотних активів.

Для того щоб забезпечити збереження МШП на підприємствах, як-от ТОВ «Наш Хліб Вінниця», необхідно налагодити дієвий контроль за їх рухом, включаючи оперативний кількісний облік. Точність бухгалтерського та складського обліку МШП, як виду запасів, безпосередньо впливає на правильне відображення фінансового стану та прибутковості підприємства.

Варто наголосити, що головна мета управління МШП полягає в тому, щоб забезпечити своєчасне постачання та мінімізувати витрати, пов'язані з їх замовленням і зберіганням. Витрати на МШП містять витрати на їх придбання, замовлення, зберігання, а також потенційні витрати через їх дефіцит.

Основне завдання управління МШП полягає у визначенні оптимальних витрат на замовлення, часу і кількості матеріальних ресурсів, які потрібно придбати. Для цього необхідно розрахувати оптимальний обсяг замовлення. Цей обсяг залежить від витрат на зберігання і витрат на виконання замовлення. Якщо замовляти велику кількість одиниць одночасно, кількість замовлень за рік зменшується, що знижує витрати на їх виконання. Однак зменшення кількості замовлень збільшує середній запас, що підвищує витрати на зберігання. Тому, завдання управління полягає у тому, щоб знайти баланс між витратами на зберігання великих запасів МШП та витратами на частіші замовлення.

На нашу думку, облікове забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на ТОВ «Наш Хліб Вінниця» слід розглядати як комплекс інформаційних потоків, що стосуються постачання, зберігання та використання таких предметів. Ці потоки генеруються в межах облікової системи підприємства і призначені для задоволення інформаційних потреб менеджменту під час розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень щодо управління МШП.

Таким чином, організація обліку на ТОВ «Наш Хліб Вінниця» побудована таким чином, щоб забезпечити ефективне управління ресурсами підприємства, своєчасну підготовку фінансової звітності та мінімізацію ризиків, пов'язаних з обліковими операціями.

2.3. Організація синтетичного та аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві

Організація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) на підприємстві є важливим аспектом управління запасами. МШП включають різноманітні інструменти, інвентар, спецодяг, упаковку та інші матеріали, які використовуються у виробничому процесі або для забезпечення господарської

діяльності підприємства. Вони швидко зношуються або мають низьку вартість, тому вимагають спеціального підходу до обліку та контролю.

Синтетичний облік МШП ведеться для узагальненого відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами. Для цього використовуються синтетичні рахунки, які об'єднують дані за окремими групами МШП і дають загальну картину їхнього руху на підприємстві.

Основний рахунок, на якому відображаються операції з МШП, – рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». На дебеті цього рахунку відображається надходження МШП на склад, а на кредиті – їхнє списання на витрати або передача в експлуатацію. Для обліку амортизації МШП використовується рахунок 132 «Знос МШП». Важливою складовою синтетичного обліку є правильне відображення операцій у бухгалтерських проводках та забезпечення достовірності залишків МШП на звітні дати.

Варто зазначити що аналітичний облік МШП ведеться в розрізі окремих видів, номенклатурних позицій або місць зберігання та експлуатації. Такий облік дає детальну інформацію про кожен вид МШП, їх кількість, вартість та місце знаходження. Для ведення аналітичного обліку використовуються картки складського обліку, відомості надходження та витрат, інвентаризаційні описи та інші облікові документи.

Ефективна організація обліку МШП передбачає взаємозв'язок між синтетичним та аналітичним обліком. Дані синтетичного обліку повинні узгоджуватися з даними аналітичного обліку, що забезпечує достовірність фінансової звітності та правильне відображення залишків МШП у балансі підприємства. Разом з цим, інтеграція синтетичного та аналітичного обліку дозволяє забезпечити своєчасне відображення інформації про МШП, що необхідно для контролю за їх зберіганням, використанням та списанням.

Як зазначалось раніше, основою для формування облікової політики щодо малоцінних та швидкозношуваних предметів є НП(С)БО 9 «Запаси» та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів. Відповідно, основні

положення, які необхідно висвітлити у Наказі про облікову політику на підприємстві, подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Елементи облікової політики в частині МШП

Назва	Варіанти обліку на вибір підприємства	Нормативний документ
1	2	3
Одиниця обліку МШП	– найменування; – однорідна група (вид)	НП(С)БО 9 «Запаси»
Методи оцінки МШП при їх вибутті	– ідентифікованої собівартості; – середньозваженої собівартості; – ФІФО; – нормативних витрат; – ціни продажу	НП(С)БО 9 «Запаси»
Метод обліку транспортно заготівельних витрат	пряме включення ТЗВ до первісної вартості одиниці МШП, що купуються; за середнім відсотком	НП(С)БО 9 «Запаси»
Призначення таумови використання МШП	Самостійно встановлюється підприємством	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів
База розподілу транспортно заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів	за кількісним критерієм: вага; об'єм; кількість місць; одиниць; за вартісним критерієм: ціна одиниці запасів	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів
Періодичність визначення середньозваженої собівартості од. МШП	Самостійно встановлюється підприємством	Методичні рекомендації з бухгалтерського

Сформовано автором за джерелом [35]

Для розробки облікової політики для потреб бухгалтерського обліку щодо запасів, включаючи малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), необхідно враховувати низку обов'язкових положень:

– робочий план рахунків – повинен містити синтетичні та аналітичні рахунки для забезпечення системного підходу до обліку та формування повної і своєчасної інформації у фінансовій звітності;

– форми первинних документів – передбачають використання специфічних документів для відображення операцій, не покритих типовими формами, а також форм для внутрішньої звітності;

- правила документообігу та технології обробки облікової інформації – визначають процеси та етапи обробки облікових даних;
- метод оцінки запасів – обирається для правильного відображення вартості запасів в обліку;
- організація аналітичного обліку руху товарно-матеріальних цінностей – дозволяє деталізувати облік та забезпечити контроль за рухом МШП;
- визначення відповідальних осіб за ведення первинного обліку на складах – призначення відповідальних працівників за правильне ведення обліку на складах чи коморах;
- затвердження посад, відповідальних за отримання та відпуск запасів – формування чіткої відповідальності за операції з МШП;
- склад інвентаризаційної комісії та терміни проведення інвентаризацій – забезпечення правильного контролю та підтвердження фактичних залишків;
- система внутрішнього контролю – передбачає заходи для запобігання помилкам і шахрайству в процесі обліку [36].

Організація обліку МШП передбачає їхню класифікацію за назвою, видами, типами, групами, категоріями та окремими номенклатурними позиціями. Для кожної позиції призначається постійний шифр, який використовується у всіх документах, пов'язаних з обліком матеріалів, і в аналітичному обліку.

Зношені як фізично, так і морально МШП, які більше не можуть бути використані, мають бути списані з обліку. Їх списання з балансу підприємства здійснюється на основі наказу та акта вибуття, що складаються за рішенням спеціальної комісії. Після цього вони передаються на склад, де комірник затверджує акт списання та організовує утилізацію.

Передача малоцінних предметів у використання не є підставою для нарахування ПДВ. Однак, якщо актив списується передчасно через недбалість працівника, з нього стягується компенсація на суму вартості цих предметів. З юридичної точки зору це прирівнюється до продажу активу, тому нараховується податок на додану вартість за загальною схемою.

Щодо податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військового збору, є ризик пов'язування конкретних МШП з окремими працівниками. У такому випадку ці предмети вважаються додатковим благом і підлягають оподаткуванню. Однак, МШП загального призначення належать підприємству, і неможливо визначити, хто з працівників використовував їх більше, тому ПДФО не нараховується.

Щоб уникнути непорозумінь з обліком спецодягу, який видається працівникам, його слід правильно документально оформити, зазначивши, що підприємство зобов'язується забезпечити персонал таким майном на весь період роботи. Засоби індивідуального захисту таких проблем не мають, оскільки вони обліковуються в межах витрат на охорону праці.

Якщо МШП повертаються зі споживання на склад і ще можуть бути використані, вони знову оприбутковуються на рахунок 22 за чистою вартістю реалізації. Чиста вартість реалізації – це очікувана ціна продажу МШП за мінусом витрат на їхній збут (п. 26 П(С)БО 9). Водночас на цю ж суму визнається дохід.

На дату балансу МШП, які зберігаються на складі, можуть бути уцінені до чистої вартості реалізації або дооцінені в межах раніше проведеної уцінки, відповідно до п. 24–28 П(С)БО 9. При цьому в обліку відображаються відповідні витрати та доходи.

МШП, які відпускаються, а також ті, що не є взаємозамінними, повинні оцінюватися за визначеною ідентифікованою собівартістю. Надходження МШП на підприємство здійснюється різними способами, але в будь-якому випадку ці активи обліковуються на балансі за первісною вартістю, згідно з пунктом 8 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Це правило поширюється на всі оборотні немонетарні активи.

Оцінку за середньозваженою собівартістю слід проводити для кожної одиниці запасів шляхом ділення загальної вартості залишку цих активів на початок звітного місяця та вартості отриманих у звітному місяці запасів на загальну кількість запасів на початок звітного місяця та одержаних у звітному

місяці активів. Вартість запасів при їх вибутті може оцінюватися за середньозваженою собівартістю шляхом ділення загальної вартості запасів на дату операції на загальну кількість запасів на дату операції.

Метод оцінки запасів за ФІФО (перший прийшов, перший пішов) базується на припущенні, що дані активи використовуються у тій черговості, в якій вони надходили на підприємство (тобто відображені в обліку). Таким чином, запаси, що першими випускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження [37].

Оцінка за нормативними витратами здійснюється на основі норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), що встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання оборотних немонетарних активів, трудових ресурсів, виробничих потужностей і поточних цін. Щоб досягти максимальної відповідності нормативних витрат фактичним, слід регулярно перевіряти і коригувати нормативні показники витрат і ціни в нормативній базі. Оцінка продукції за нормативними витратами коригується до фактичної виробничої собівартості.

Оцінка за цінами реалізації передбачає використання підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотка торговельної націнки на товари. Цей метод підходить для підприємств із великою та варіативною номенклатурою товарів, що мають приблизно однаковий рівень торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) ціною реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари. Сума торговельної націнки розраховується як добуток продажної (роздрібною) ціни реалізованих товарів і середнього відсотка торговельної націнки. Середній відсоток торговельної націнки обчислюється шляхом ділення суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця та торговельних націнок у продажній ціні товарів, отриманих у звітному місяці, на суму продажної (роздрібною) ціни залишку товарів на початок звітного місяця та продажної (роздрібною) ціни товарів, отриманих у звітному місяці.

Доцільно звернути увагу на те, що документообіг відіграє важливу роль в

організації обліку МШП, сприяючи зниженню витрат часу на обробку документів і підвищенню ефективності обліку. Ефективна система документообігу повинна охоплювати всі етапи: первинний, поточний і підсумковий облік.

На етапі первинного обліку важливо мінімізувати витрати часу і коштів на обробку документів та прискорити їх рух у бухгалтерію. Бухгалтерія розробляє заходи для оптимізації документообігу, які погоджуються з керівництвом і відповідальними службами. На етапі поточного обліку через обробку великого обсягу даних важливо впровадити ефективні заходи документообігу.

Підсумковий облік на підприємстві включає складання і надання звітності для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Для цього необхідна узгоджена робота різних підрозділів. Підсумковий облік також передбачає використання журналів 5 і 5А та Відомості обліку руху запасів для відображення витрат і підготовки фінансової звітності.

Відповідно до пункту 23 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9, оперативний кількісний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) на підприємстві ТОВ «Наш Хліб Вінниця» ведеться за місцями їх використання та відповідальними особами протягом усього періоду фактичної експлуатації.

На місцях використання МШП їх кількісний облік здійснюється за номенклатурними номерами, аналогічно до обліку матеріалів на складі. У бухгалтерії підприємства облік МШП ведеться за допомогою оборотно-сальдових відомостей. Видача МШП для використання проводиться на підставі заявок цехів або відповідальних осіб. Видачу МШП працівникам для тривалого користування оформлюють шляхом складання вимоги в двох примірниках.

Облік МШП на місцях зберігання і використання ведуть особи, відповідальні за їх наявність, як правило, по таких групах:

- 1) інструменти та пристрої загального призначення;
- 2) господарський інвентар;

3) спеціальний одяг, спеціальне взуття.

Інструменти та пристрої загального призначення на ТОВ «Наш Хліб Вінниця» видаються зі складу до підрозділів за встановленими лімітами (нормами) відпуску інструментів. При цьому існують два варіанти організації обліку інструментів і пристроїв в експлуатації:

– операції з отримання інструментів та пристроїв зі складу, повернення на склад непридатних або зношених МШП оформлюються документами;

– операції з передачі інструментів та пристроїв, які змінюють залишки МШП у відповідальних підрозділах (метод постійного запасу МШП).

В таблиці 2.4 наведено приклад зображення МШП на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.4

Приклад зображення МШП на рахунках бухгалтерського обліку

№	Тип господарчої операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн	Додаткова інформація
		Д-т	К-т		
1	2	3	4	5	6
1	Придбання МШП у постачальника за оплату	22	631	1000	Вартість без урахування ПДВ
2	Відображений податковий кредит	641	631	200	Розмір ПДВ
3	Здійснено розрахунок заотримані МШП	631	311	1200	Вартість МШП з ПДВ згідно з договором
4	Отримані МШП в якості внеску у статутний фонд	22	46	200	Сума за статутними документами
5	Збільшення статутного капіталу на суму отриманих МШП	46	40	200	Сума за статутними документами
6	Відображення вартості МШБ, отриманих безкоштовно	22	745	100	Справедлива вартість
7	Відображення суми МШП, знайдених під час інвентаризації	22	719	50	Справедлива вартість або ціна аналогічних активів
8	Вибуття МШП для потреб виробництва	23	22	70	Вартість вибуття
9	Вибуття МШП для господарчих потреб	91	22	30	
10	Вибуття МШП для капітального будівництва	15	22	45	
11	Вибуття МШП для забезпечення збуту продукції	93	22	40	

Складено автором за джерелом [38]

Варто звернути увагу, що під час воєнного стану, якщо постачальник не має можливості зареєструвати податкову накладну, податковий кредит формується на основі первинного документа про придбання МШП. Однак після реєстрації відповідної податкової накладної такі суми підлягають коригуванню. Про це повідомляла Державна податкова служба України (ДПСУ) в Інформаційному листі №3/2022 [39]. Якщо МШП використовуються в негосподарській діяльності або в операціях, що не оподатковуються, підприємство має нарахувати ПДВ згідно з пунктом 198.5 Податкового кодексу України (ПКУ). Оскільки МШП відносяться до оборотних активів, базою для оподаткування буде їхня вартість придбання. У такому разі слід скласти зведену податкову накладну та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових

накладних (ЄРПН).

Для багатьох підприємств, включаючи ТОВ «Наш Хліб Вінниця», типовим наслідком кризових явищ в економіці є дефіцит необхідних обсягів оборотних активів, серед яких і малоцінні та швидкозношувані предмети. Це призводить до ускладнень у забезпеченні стабільності основних господарських процесів. Тому можна стверджувати, що «малоцінний» в бухгалтерському обліку не означає «непотрібний» для підприємства. Без цих МШП виробничий процес може зупинитися, оскільки без спецодягу та інструментів працівники не можуть, або навіть не мають права, виконувати свої обов'язки відповідно до нормативних вимог.

Проведені дослідження [40] показують, що специфічними особливостями сучасної методики обліку МШП на підприємстві є такі положення:

- МШП враховуються у складі оборотних активів;
- знос на МШП не нараховується, а їх вартість повністю списується на витрати в тому місяці, коли предмети були відпущені зі складу;
- аналітичний облік МШП, що знаходяться у підрозділах підприємства, ведеться лише в кількісному вираженні;
- вважається, що всі МШП, які були видані зі складу матеріально відповідальним особам, знаходяться в експлуатації;
- нормативні документи з бухгалтерського обліку не встановлюють порядку обліку малоцінних предметів з невеликою вартістю, що можуть мати строк використання понад один рік, але їх недоцільно обліковувати як необоротні активи підприємства.

Отже, при організації бухгалтерського обліку оборотних малоцінних матеріальних активів у підрозділах ТОВ «Наш Хліб Вінниця» (наприклад, цехах, відділах чи ділянках) важливо повно відображати всі активи. Це означає, що облік потрібно вести як у натуральному вигляді, так і за їхньою вартістю. Також слід забезпечити узгодженість даних між бухгалтерією та матеріально відповідальними особами у структурних підрозділах. Всі операції, пов'язані з надходженням, переміщенням чи вибуттям активів, мають своєчасно

відображатися в обліку.

Для цього рекомендується використовувати спеціальний реєстр (управлінську звітність) для аналітичного та зведеного обліку малоцінних оборотних матеріальних активів. Такий документ повинен включати загальні дані (назву підприємства, його ідентифікаційний код, назву та номер підрозділу, прізвище, ініціали та код матеріально відповідальної особи, звітний місяць) і конкретну інформацію про матеріальні цінності. Сюди входять дані про назву та номенклатурний номер цінностей, їхні залишки на початок і кінець місяця за кількістю та вартістю, а також інформація про надходження, використання та переміщення таких активів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЛОЦІННИМИ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИМИ ПРЕДМЕТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Введення воєнного стану в Україні суттєво вплинуло на організацію та ведення господарської діяльності підприємств та організацій. Зміни у взаємодії між суб'єктами господарювання та владою вимагають дерегуляції, оскільки сама система управління господарською діяльністю стає більш складною. Зміни та нововведення в законодавстві, впроваджені під час воєнного стану, потребують коригування управлінських підходів, а також проведення аналізу та аудиторської перевірки результатів діяльності господарських структур [41].

Через кризовий стан економіки більшість українських підприємств змушені працювати в умовах нестабільності та жорсткої конкуренції, що стало ще більш актуальним з початком повномасштабної війни. Як слушно відзначають науковці [42], під час воєнного стану важко оцінити або передбачити фінансову стійкість підприємства, адже війна створює форс-мажорні обставини, які можуть призвести не лише до скорочення обсягів діяльності, але й до повної зупинки підприємства або втрати майна та ресурсів. Форс-мажорні ситуації непередбачувані та складні для прогнозування, що ускладнює аналітичний та аудиторський процеси.

Малоцінні та швидкозношувані предмети на підприємстві виконують таку ж функціональну роль, як і основні засоби: вони використовуються у виробничому процесі, зберігаючи свою натуральну форму, і поступово зношуються. Вони мають широку номенклатуру і різний характер участі в господарській діяльності, часто застосовуються індивідуально, що потребує аудиторського контролю.

Аудит малоцінних і швидкозношуваних предметів має включати комплекс заходів, спрямованих на його оптимізацію. Перед початком аудиторської перевірки операцій з такими активами потрібно розробити план

аудиту, визначити його мету, об'єкти, основні завдання та джерела інформації, а також підготувати робочі документи, які будуть заповнюватися під час перевірки для полегшення формування висновків.

Основні проблеми в обліковій практиці та аудиті малоцінних активів включають: недостатнє нормативне регулювання обліку; неоднозначність у визначенні об'єктів обліку; суперечності між бухгалтерським та податковим обліком; неправильне відображення витрат на малоцінні активи, що призводить до необґрунтованого зниження активів балансу; а також недосконала амортизаційна політика, що не забезпечує відновлення малоцінних активів.

Аудит малоцінних активів і швидкозношуваних предметів полягає у перевірці дотримання підприємствами вимог законодавства щодо відображення цих активів у бухгалтерському обліку та оподаткуванні. Згідно з міжнародною практикою, така перевірка належить до операційного аудиту, який спрямований на оцінку ефективності та продуктивності процедур і методів функціонування системи управління. Після завершення операційного аудиту керівництву підприємства зазвичай надаються рекомендації щодо вдосконалення певних операцій. Модель процесу проведення операційного аудиту малоцінних активів та швидкозношуваних предметів представлена на рисунку 3.1.

Мета проведення аудиту малоцінних активів та швидкозношуваних предметів полягає у забезпеченні об'єктивної оцінки правильності їх обліку та ефективності використання на підприємстві. Аудит спрямований на перевірку відповідності операцій з такими активами вимогам чинного законодавства, нормативним актам та внутрішнім регламентам підприємства. Також мета аудиту включає виявлення можливих порушень і недоліків у системі обліку та управління малоцінними активами, а також розробку рекомендацій для підвищення точності обліку, контролю за використанням активів і оптимізації їх відновлення та списання.

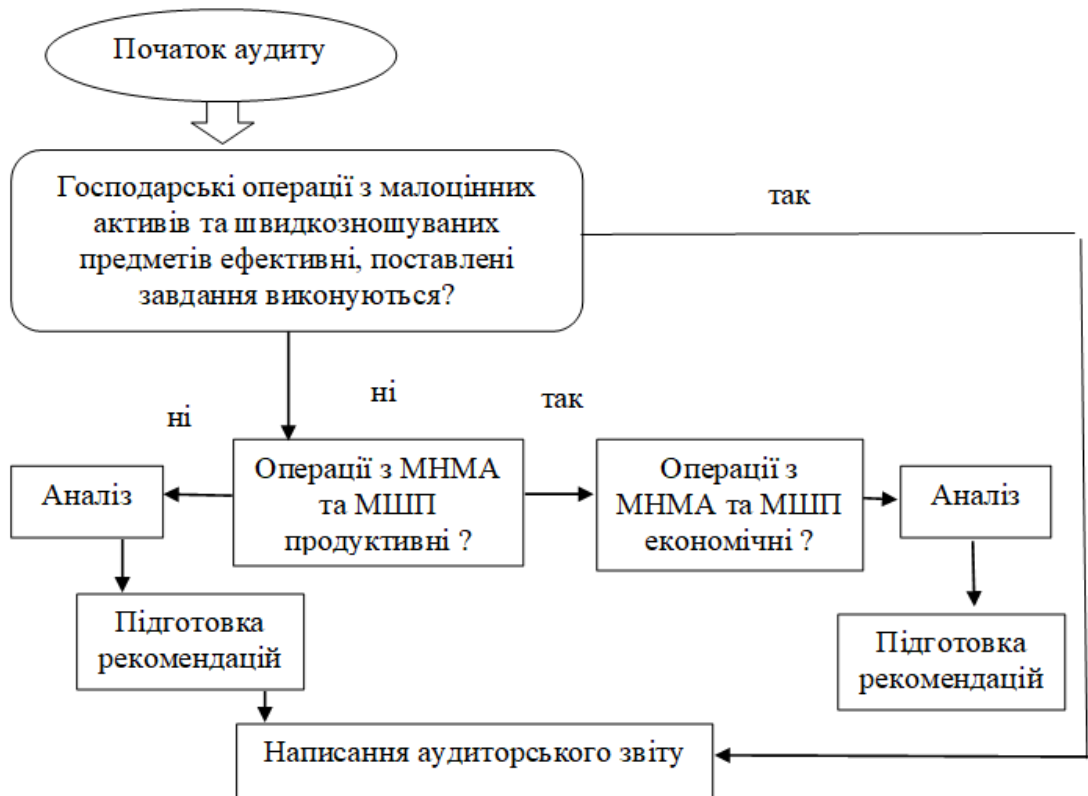

Рис. 3.1 Модель процесу операційного аудиту малоцінних активів та швидкозношуваних предметів

Складено автором за джерелом [43]

У процесі аудиту використовуються акти ревізій та накази про проведення внутрішніх перевірок, що включають результати попередніх ревізій, особливо щодо малоцінних та швидкозношуваних активів. Ці дані, отримані від контролюючих органів та з попередніх аудитів, хоч і є допоміжними, але допомагають виявити ділянки з підвищеним інформаційним ризиком [44].

Під час аналізу внутрішніх нормативних документів і загальних інструкцій підприємства, аудитор отримує розуміння його роботи, специфіки виробничих процесів, переліку та потреби в малоцінних необоротних матеріальних активах (МНМА) та малоцінних швидкозношуваних предметах (МШП), а також місць їх зберігання. Особливу увагу слід приділити вивченню наказів про призначення або зміну матеріально відповідальних осіб і процедур

контролю, таких як ревізії та інвентаризації. Це допомагає аудитору визначити, яка інформація йому потрібна, оцінити власні ресурси та час, необхідний для проведення перевірки.

Аналіз внутрішніх документів також дає можливість аудитору визначити важливі питання, на які треба звернути увагу. Наприклад, якщо виявлено нестачу певного типу активів, слід простежити їх рух і перевірити можливі випадки недовкладення або заміни на інші активи.

Дослідження наказів про призначення матеріально відповідальних осіб та їх особистих справ допомагає оцінити, наскільки підприємство довіряє цим працівникам. Наявність наказів про контрольні заходи щодо збереження малоцінних необоротних і оборотних активів, а також результати попередніх ревізій та інвентаризацій дозволяють оцінити надійність системи внутрішнього контролю. Аналіз договорів з матеріально відповідальними особами, як індивідуальних, так і колективних, допомагає зрозуміти, чи дотримується підприємство вимог законодавства щодо роботи з цією категорією працівників.

Аудитор має ретельно слідкувати за інформацією про господарські операції – від моменту ухвалення рішення про їх виконання до відображення результатів у первинних документах, облікових реєстрах і звітності. Вивчення облікової політики підприємства допомагає визначити, які методи використовуються для первісної оцінки, переоцінки МНМА та МШП, а також для оцінки їх списання.

Таким чином, залежно від завдань аудиту та питань, які потребують вивчення, аудитор може використовувати різні методи та прийоми, щоб сформулювати чітку і документально підтверджену думку.

На основі дослідження теоретичних аспектів аудиту малоцінних активів і швидкозношуваних предметів, а також з урахуванням думок науковців, можна зробити такі висновки:

- аудит малоцінних активів є складним і ресурсоємним процесом;
- головним завданням аудиту є перевірка правильності класифікації МНМА та МШП підприємством, зокрема їх правильного розподілу на оборотні

та необоротні активи згідно з обліковою політикою і наказами керівництва;

– вибір методики аудиту має залежати від мети дослідження, завдань договору і можливостей аудитора, відповідно до визначеної моделі;

– головною метою обраної методики є встановлення об'єктивної істини щодо досліджуваного об'єкта.

З метою вдосконалення облікового забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на ТОВ «Наш Хліб Вінниця» рекомендується застосування плану рахунків для МШП. Основний рахунок: 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Субрахунки матимуть вигляд:

1. 221 «Інструменти»

– 2211 «Ручні інструменти»

– 2212 «Електроінструменти»

– 2213 «Спеціалізовані інструменти»

2. 222 «Господарський інвентар»

– 2221 «Прибирання та гігієнічний інвентар»

– 2222 «Кухонний інвентар»

– 2223 «Інше господарське обладнання»

3. 223 «Спеціальне оснащення»

– 2231 «Спеціальний одяг»

– 2232 «Захисне спорядження»

– 2233 «Спеціальні інструменти та обладнання»

4. 224 «Канцелярські товари»

– 2241 «Паперові вироби»

– 2242 «Письмове приладдя»

– 2243 «Офісні дрібниці»

5. 225 «Офісне обладнання»

– 2251 «Комп'ютерна техніка»

– 2252 «Офісні меблі»

– 2253 «Оргтехніка»

6. 226 «Виробниче оснащення»

- 2261 «Технічні пристрої»
- 2262 «Механізми та деталі»
- 2263 «Спеціальні машини»
- 7. 227 «Інструментальні засоби»
  - 2271 «Контрольно-вимірювальні прилади»
  - 2272 «Тестове обладнання»
  - 2273 «Калібрувальні інструменти»
- 8. 228 «Інше МШП»
  - 2281 «Тимчасове обладнання»
  - 2282 «Ремонтні матеріали»
  - 2283 «Інші малоцінні засоби»

Цей план рахунків дозволяє детально відстежувати рух малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) за категоріями, що сприяє кращому управлінню та контролю за їх використанням. Кожен субрахунок можна доповнити додатковими деталізованими субрахунками залежно від особливостей підприємства та його потреб.

Для ефективного обліку МШП на підприємстві ТОВ «Наш Хліб Вінниця» можна використовувати форми карток складського обліку, приклад яких наведено в таблиці 3.1. Кожна картка повинна містити детальну інформацію про певний вид МШП, включаючи їх кількість, вартість, місце зберігання та відповідальних осіб.

Таблиця 3.1

Картка складського обліку МШП: Ручні інструменти

Дата	Найменування	Код	Одиниця виміру	Кількість	Ціна за од.	Сума	Номер документу	Примітки
01.07.2024	Молоток слюсарний	2211-001	шт.	10	50.00	500.00	Накл. №123	
15.07.2024	Викрутка плоска	2211-002	шт.	20	25.00	500.00	Накл. №145	
20.07.2024	Плоскогубці	2211-003	шт.	15	30.00	450.00	Накл. №158	
25.07.2024	Напильник круглий	2211-004	шт.	10	20.00	200.00	Накл. №167	

Складено автором

Аналогічно доцільно використовувати такі картки для складського обліку інших МШП на підприємстві. Такий облік повинен бути актуальним та регулярно оновлюватись при будь-яких змінах в наявності МШП. Призначення відповідальних осіб за кожен вид МШП допомагає уникнути плутанини та забезпечити належний контроль. Кожен запис повинен супроводжуватись номером відповідного документу (накладна, акт приймання-передачі тощо), що підтверджує операцію. Вказування місця зберігання допомагає швидко знаходити необхідні предмети та контролювати їх використання.

Впровадження такого робочого плану рахунків і карток складського обліку забезпечить ефективне управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємстві ТОВ «Наш Хліб Вінниця».

Наступним етапом вдосконалення обліку є реєстр руху малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) для ТОВ «Наш Хліб Вінниця», який слугує інструментом для обліку та контролю руху МШП на підприємстві. Він містить інформацію про надходження, переміщення та вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів у структурних підрозділах компанії, таких як цехи, відділи та склади. Для ефективного обліку руху МШП, реєстр повинен містити всю необхідну інформацію про надходження, використання та залишки МШП. В таблиці 3.2 наведено приклад реєстру руху МШП.

Ефективне ведення реєстру руху МШП дозволяє оптимізувати управління матеріальними ресурсами на підприємстві, зменшити ризики втрат і надати своєчасну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Кожен запис повинен супроводжуватися відповідним документом, таким як накладна або акт приймання-передачі, що підтверджує здійснену операцію. Реєстр має бути актуальним і своєчасно оновлюватися при будь-яких змінах. Призначення відповідальних осіб за кожен тип МШП допомагає уникнути плутанини та забезпечити належний контроль. Чітка структура та категоризація МШП дає змогу легко знаходити потрібні записи і підтримувати точність обліку. Такі реєстри забезпечують точний і ефективний контроль за рухом

малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві ТОВ «Наш Хліб Вінниця».

Таблиця 3.2

Реєстр руху МШП

	Найменування				
	Молоток слюсарний	Викрутка плоска	Плоскогубці	Папір А4	Ручки кулькові
Дата	01.07.2024	15.07.2024	20.07.2024	01.07.2024	20.07.2024
Код	2211-001	2211-002	2211-003	2241-001	2241-003
Одиниця виміру	шт.	шт.	шт.	пач.	шт.
Кількість на початок періоду	10	0	0	50	0
Надходження	10	20	15	30	200
Вибуття	5	5	0	20	150
Кількість на кінець періоду	15	15	15	60	50
Ціна за од.	50.00	25.00	30.00	80.00	5.00
Сума на початок періоду	500,00	0.00	0.00	4000.00	0.00
Сума надходжень	500,00	500.00	450.00	2400.00	1000.00
Сума вибуття	250.00	125.00	0.00	1600.00	750.00
Сума на кінець періоду	750.00	375.00	450.00	4800.00	250.00
Документ (№/дата)	Накл. №123 / 01.07.2024	Накл. №145 / 15.07.2024	Накл. №158 / 20.07.2024	Накл. №125 / 01.07.2024	Накл. №159 / 20.07.2024
Відповідальна особа	Іваненко П.П.	Іваненко П.П.	Іваненко П.П.	Петренко Л.М.	Петренко Л.М.
Примітки					

Складено автором

Для того, щоб покращити облік малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) на підприємстві, необхідно вжити низку заходів, спрямованих на вдосконалення процесу обліку та управління цими активами:

1. Оптимізація документообігу. Автоматизація облікових систем допоможе скоротити час на обробку документів і зменшити ймовірність помилок, які можуть виникнути при ручному введенні даних. Такі системи дозволяють контролювати рух запасів, їхнє надходження, використання та переміщення, а також забезпечують швидкість і точність інформації для прийняття рішень. Наприклад, автоматизовані системи можуть зменшити ризик

людських помилок і забезпечити постійний доступ до актуальної інформації. Це означає, що ви можете ефективно контролювати всі етапи руху запасів, від надходження на склад до використання у виробництві та переміщення між відділами, допомагаючи скоротити час обліку, мінімізувати ризик втрат і забезпечити точну звітність. Крім того, впровадження таких технологій, як сканування штрих-кодів або QR-кодів, ще більше спрощує процес обліку та підвищує його точність. Автоматизація документообігу покращує управління, знижує витрати на обробку документів і підвищує загальну ефективність компанії за рахунок оптимізації використання ресурсів.

2. Розробка детальних інструкцій та положень. Чіткі інструкції та положення необхідні для ефективного управління та контролю. Вони допомагають стандартизувати процеси, зменшити ймовірність помилок і забезпечити послідовність у виконанні завдань. Першим кроком є визначення основних процесів, що підлягають регулюванню. Наприклад, в бухгалтерії це можуть бути інструкції з обліку малоцінних активів, а на виробництві – процедури контролю якості. Потім потрібно створити чіткі документи, які містять усі етапи процесу, визначають відповідальних осіб та описують процедури, яких слід дотримуватися. Інструкції повинні враховувати всі можливі ситуації та передбачати відповідні дії. Їх також слід регулярно переглядати та оновлювати, щоб вони залишалися актуальними відповідно до змін у законодавстві, технологіях або бізнес-процесах. Для забезпечення успішного впровадження інструкцій необхідно навчити персонал розуміти та правильно використовувати нові документи. Регулярні тренінги та семінари допоможуть підтримувати знання в актуальному стані. Крім того, важливо, щоб існувала система контролю та моніторингу, яка гарантує, що персонал дотримується встановлених процедур. Інтеграція детальних інструкцій і положень у загальну систему управління компанією сприяє підвищенню ефективності та якості роботи, що важливо для досягнення стратегічних цілей.

3. Вдосконалення аналітичного обліку. Удосконалення аналітичного обліку є важливим аспектом підвищення ефективності управлінських процесів

в компанії. Основною метою є створення більш детальної та точної системи обліку, яка дозволяє глибоко відстежувати фінансові та матеріальні ресурси і дає змогу проводити глибокий аналіз бізнесу.

Перше, на що слід звернути увагу, – це впровадження сучасних аналітичних інструментів і методів. Наприклад, впровадження програмного забезпечення для обробки даних дозволяє автоматизувати багато етапів аналітичного обліку. Сюди варто віднести використання бізнес-аналітики, яка дозволяє візуалізувати дані у вигляді звітів, графіків і діаграм. Такі інструменти допомагають виявити тенденції, аномалії та кореляції, що важко зробити вручну.

Крім того, важливо впроваджувати системи збору та аналізу даних у режимі реального часу для отримання актуальної інформації про фінансові та матеріальні ресурси, що сприяє швидкому прийняттю рішень. Системи моніторингу можуть автоматично формувати звіти та надавати інформацію про будь-які відхилення від планових показників чи норм.

Іншим важливим аспектом є розширення аналітичних можливостей за рахунок покращення класифікації та систематизації даних, що передбачає більш детальну розбивку облікових категорій для забезпечення більш точного та поглибленого аналізу. Наприклад, замість того, щоб обліковувати витрати в загальному вигляді, їх можна розбити на різні види або підрозділи, що дозволить більш детально оцінити ефективність різних аспектів бізнесу.

Удосконалення аналітичного обліку також передбачає регулярний перегляд і оновлення облікової політики та процедур, тобто адаптацію до змін у законодавстві, технологіях або бізнес-процесах, а також постійне вдосконалення методології обліку, щоб забезпечити її відповідність сучасним вимогам і ринковим умовам.

Завдяки цим заходам вдосконалення аналітичного обліку сприяє підвищенню якості фінансової звітності, точності прогнозування та планування, а також забезпечує кращу прозорість і контроль за фінансовими та матеріальними ресурсами компанії.

4. Автоматизація облікових процесів. Автоматизація облікових процесів – це важливий крок для підвищення ефективності та точності бухгалтерії на підприємстві. Вона передбачає впровадження сучасних технологій для автоматичного збору, обробки і аналізу фінансових даних, що дозволяє значно зменшити обсяг ручної роботи та помилки, прискорити обробку даних і зробити фінансові операції прозорішими.

Перший крок до автоматизації – це вибір і впровадження підходящого бухгалтерського програмного забезпечення. Сучасні системи можуть включати модулі для управління фінансами, обліку запасів, розрахунку заробітної плати, податкової звітності та інших фінансових завдань. Важливо, щоб програмне забезпечення відповідало потребам підприємства і могло інтегруватися з іншими системами, які вже використовуються в компанії.

Автоматизація допомагає зменшити помилки, які можуть виникати при ручному введенні даних, і забезпечує точний облік фінансових транзакцій. Даний процес можливий завдяки автоматичному імпорту даних з різних джерел, таких як банківські рахунки або платіжні системи, що спрощує процес і знижує ризик помилок.

Ще один важливий аспект автоматизації – це впровадження електронного документообігу. Це означає, що всі документи, такі як рахунки-фактури, контракти і звіти, обробляються та зберігаються в електронному вигляді. Системи електронного документообігу забезпечують швидкий доступ до документів, легке зберігання і пошук, а також їхню безпеку і конфіденційність.

Автоматизація також включає використання аналітичних інструментів для моніторингу фінансів і складання звітів. Сучасні системи можуть автоматично генерувати звіти про фінансові результати, аналізувати тенденції і надавати бізнес-аналітику, що допомагає краще розуміти фінансовий стан підприємства і приймати обґрунтовані рішення на основі актуальної інформації.

Також важливо, що автоматизація забезпечує інтеграцію з іншими бізнес-процесами, такими як управління запасами, продажами та закупівлями. Це

дозволяє узгоджувати дані між різними підрозділами підприємства і зменшувати ймовірність помилок або конфліктів у даних.

Не менш важливим є навчання персоналу, який буде працювати з новими системами. Проведення тренінгів і курсів підвищення кваліфікації допоможе співробітникам ефективно використовувати нові інструменти, зменшити ризик помилок і підвищити загальну ефективність облікових процесів.

5. Розробка системи мотивації для матеріально відповідальних осіб. Основна мета цієї системи – підвищити відповідальність, продуктивність і якість роботи, пов'язану з управлінням матеріальними ресурсами.

Перший крок у створенні такої системи – це чітке визначення завдань і обов'язків матеріально відповідальних осіб. Треба зрозуміти, які конкретні аспекти їх роботи потребують більше мотивації і що може допомогти їм краще виконувати свої обов'язки.

Далі важливо розробити систему оцінки їх роботи, реалізувати яку можна через встановлення конкретних критеріїв і показників, які допоможуть оцінити їх продуктивність, точність ведення обліку та своєчасність виконання завдань. На основі результатів оцінки можна приймати рішення про бонуси, підвищення зарплати чи інші види винагород.

Потім доцільно створити мотиваційний пакет, який складатиметься з різних форм винагород, зокрема: фінансові винагороди, такі як премії або підвищення зарплати, а також нефінансові, наприклад, визнання досягнень, можливість професійного розвитку або кар'єрний ріст. Головне, щоб ці стимули відповідали потребам і очікуванням матеріально відповідальних осіб.

Однак, щоб система мотивації була ефективною, важливо створити механізми зворотного зв'язку. Тобто сприяти регулярним зустрічам, де співробітники можуть висловлювати свої думки та пропозиції і отримувати відгуки від керівництва. Такий підхід допомагає краще розуміти потреби працівників і коригувати систему мотивації в залежності від результатів.

Крім того, система мотивації повинна бути прозорою. Співробітники повинні чітко знати, за якими критеріями оцінюється їхня робота і як це вплине

на їхню винагороду. Прозорість допомагає уникнути непорозумінь і збільшує довіру до системи.

Нарешті, рекомендовано періодично переглядати і оновлювати систему мотивації. Оскільки, зміни в організації, на ринку праці або в потребах працівників можуть вимагати коригувань. Регулярний перегляд допоможе адаптувати систему до нових умов і зробити її актуальною та ефективною.

Розробка хорошої системи мотивації для матеріально відповідальних осіб допомагає не тільки підвищити їхню продуктивність, але й поліпшити загальну роботу підприємства, забезпечуючи краще управління матеріальними ресурсами і досягнення стратегічних цілей.

ВИСНОВКИ

Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами, яке включає малоцінні та швидкозношувані предмети, є важливою складовою загальної системи управління підприємством. У сучасних умовах особливо важливим є підвищення рівня використання всіх доступних матеріальних ресурсів. Тому для забезпечення ефективного розвитку підприємства та зростання його виробничого потенціалу необхідно створити нову, якісну систему управління запасами, яка суттєво підвищить результати фінансово-економічної діяльності.

На основі проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки та пропозиції:

1. Малоцінні і швидкозношувані предмети (МШП) є важливими компонентами запасів підприємства, оскільки їх короткий термін служби і невелика вартість мають суттєвий вплив на виробничий процес. Їх ефективний облік і управління є критично важливими для забезпечення безперебійності діяльності підприємства. Неправильна організація обліку МШП, що може бути спричинена розбіжностями у законодавчій базі та стандартах обліку, може призвести до недостовірності фінансової інформації. Це в свою чергу ускладнює прийняття обґрунтованих рішень і може негативно вплинути на ефективність управління підприємством.

2. Запропоновано розглядати малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) як ті, які використовуються підприємством менше одного року або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік. Ці активи часто використовуються у виробництві або обороті підприємства, але їхній короткий строк корисного використання та низька вартість відрізняють їх від основних засобів. Включення МШП до складу запасів дає можливість підприємствам ефективно контролювати їх рух і використання та забезпечувати необхідний рівень матеріальних ресурсів для безперервності виробничої діяльності.

3. Досліджено процес амортизації малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП), зосереджуючи увагу на їхній сутності, обліковій практиці та методах нарахування. Встановлено, що амортизація МШП є складним

економічним явищем, яке відображає перенесення вартості активів на собівартість продукції, що виготовляється. Визначено, що правильне управління амортизацією сприяє не лише точності фінансової звітності, а й ефективному контролю за витратами підприємства.

4. Обґрунтовано, що для досягнення фінансової стабільності підприємства важливо мати чітке визначення термінів корисного використання МШП та періодів нарахування амортизації. Встановлено, що МШП можуть підлягати амортизації або списанню залежно від вартості та терміна їх експлуатації. Визначено, що підприємства можуть самостійно встановлювати вартісні ознаки та терміни служби МШП, що дозволяє адаптувати облікову політику до специфіки їх діяльності.

5. Запропоновано впровадження більш гнучких методів нарахування амортизації для МШП, що враховують специфіку їх використання в процесі виробництва. Зокрема, обґрунтовано доцільність використання амортизаційних графіків та методів прискореного нарахування, що дозволяють більш точно враховувати знос активів, які швидко зношуються. Це, у свою чергу, може забезпечити підприємствам кращу прозорість фінансових показників та підвищити їхню привабливість для інвесторів.

6. ТОВ «Наш Хліб Вінниця» є підприємством, яке спеціалізується на виробництві хліба, хлібобулочних і кондитерських виробів, а також займається оптовою і роздрібною торгівлею продуктами харчування та орендою нерухомості. Підприємство функціонує на основі лінійно-функціональної структури управління, що забезпечує ефективний розподіл обов'язків між підрозділами.

7. Аналіз фінансових показників за період 2021-2023 років показує значне зростання чистого доходу і активів підприємства, хоча деякі показники прибутковості зазнали незначного зниження в 2023 році. Організація управління запасами та інвестиції в новітні технології є важливими аспектами для підтримки конкурентоспроможності і досягнення ефективності в роботі підприємства.

8. Встановлено, що облікова система на підприємстві відповідає національним стандартам і включає журнально-ордерну форму обліку для забезпечення прозорості фінансових операцій. Застосування облікової політики, яка охоплює методи оцінки запасів, амортизації та обліку витрат, сприяє точності фінансової звітності. Основна увага в обліку приділяється управлінню запасами, особливо малоцінними і швидкозношуваними предметами (МШП), що є критично важливим для збереження ефективності виробництва та контролю витрат. Для покращення управління МШП необхідно оптимізувати процеси закупівлі, зберігання і використання, а також удосконалювати інвентаризацію і моніторинг ринку.

9. Досліджено вплив воєнного стану в Україні на організацію облікового забезпечення управління малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємствах, що призвело до необхідності адаптації облікових практик у відповідь на зміну законодавства та економічної ситуації. Зокрема, обґрунтовано важливість ефективного обліку та аудиту малоцінних активів, оскільки ці елементи є критично важливими для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах нестабільності та жорсткої конкуренції. Наголошено на необхідності оптимізації аудиторських процесів та покращення системи внутрішнього контролю для підвищення надійності облікових даних.

10. Запропоновано розробку плану рахунків та форм карток складського обліку для малоцінних та швидкозношуваних предметів, що дозволить детально відстежувати їх рух за категоріями, що сприяє кращому управлінню та контролю за використанням цих активів. Крім того, рекомендовано впровадження реєстру руху МШП для систематизації обліку надходження, переміщення та вибуття активів, що забезпечить точний контроль та своєчасну інформацію для управлінських рішень.

11. Встановлено, що вдосконалення облікового забезпечення може суттєво підвищити ефективність управління ресурсами підприємства, знизити ризики втрат і забезпечити стабільність у веденні господарської діяльності в умовах воєнного стану.